

Tro er uttrykk for et bevisst valg

Taler

Carl-Erik Grimstad

Dato

14 april 2020

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Debatt om trosamfunnsloven (3)

- 1 De siste ukers hendelser har gjort sitt til at viktige og kanskje til og med historiske hendelser her i Stortinget har kommet noe i bakgrunnen.

- 5 En av problemstillingene som har havnet i koronaskyggjen, er vedtaket om lov om tros- og livssynssamfunn. Den er en milepæl i en utvikling av forholdet mellom stat og kirke som begynte med den franske revolusjonen - intet mindre - og som i vår vestlige tradisjon gradvis har ført til en, etter mitt syn, nødvendig oppløsning av forholdet mellom verdslig makt og tro.

- 10 I 2008 vedtok Stortinget med utgangspunkt i Gjønnnes-utvalgets innstilling å oppheve eller endre sju grunnlovsparagrafer om forholdet mellom stat og kirke. Den gang markerte Venstres representant Trine Skei Grande seg i debatten ved å vise til at staten ikke lenger trenger Kirken til å utøve sin makt. Det er presist sagt og den prinsipielle årsaken til at vi står her vi står i dag.

- 15 Den rasjonelle myndighetsutøvelsen har til slutt hjemsøkt vårt land. En parafrase over Bibelen er på sin plass: Stortinget har fått det som Stortingets er, og Gud har fått det som Guds er.

- 20 Så er det de som hevder at loven om tros- og livssamfunn markerer det endelige skillet mellom stat og kirke i den norske forfatningen. Det er åpenbart ikke tilfellet. Paragraf 4 i Grunnloven står der fortsatt, den som pålegger Kongen alltid å måtte bekjenne seg til, som det heter, «den evangelisk-lutherske religion» og som står i sterk motstrid til § 16 om at alle innbyggere i riket «har
- 25 fri religionsutøvelse». Å fjerne denne paragrafen, § 4, har vært Venstres holdning lenge, og er det fortsatt. Enda mer spesiell er årsaken til at vi fortsatt har denne merkelige overlevende bestemmelsen. Det dreier seg om at Kongen,

etter en nøyaktig oppskrift fra den tilsvarende konstitusjonsbehandlingen i
30 Sverige noen år før, grep direkte inn i lovprosessen. Jeg kan ikke se det på noen
annen måte enn at dette tilhører en merkverdighet i vår forfatning, og som vi
trenger å se nærmere på - uten at dette er tidspunktet for en lengre utlegning av
temaet. I dag dreier det seg om troens plass i vårt samfunn i bredere forstand.

35 «God is Back», argumenterte to britiske akademikere med dette bånd til
magasinet The Economist i en mye omtalt bok fra 2009. De argumenterte med
at troen, selv i gjennomsektariserte samfunn, har fått en sterkere plass. De to
mener dette har å gjøre med en pågående demokratisering av religiøse samfunn.
Det er ikke vanskelig å se at dette også skjer i vårt samfunn. Kirkerommet har
40 fått en helt annen status i dag enn for 60 år siden, den gang jeg ble sendt av gårde
på søndagsskole med salmevers og flanellograf. På 1950-tallet var det helt
utenkelig at kirkene, i hvert fall på mine hjemtrakter, kunne fylles av
rockekonserter og debatter over sekulære temaer, der alle religiøse samfunn eller
mennesker med ulik seksuell legning med samme toleranse ble ønsket
45 velkommen inn.

Paradoksalt nok har denne - og jeg vil også kalle det en demokratiserende
utvikling - gått parallelt med en økende grad av ritualisme, i alle fall i Den norske
kirke. Riter og symboler har fått en plass som for et halvt århundre siden ville
50 blitt oppfattet som litt for pompøst eller katolsk, som noen ville ha kalt det. Det
har f.eks. vært forsket på hvordan dette har kommet til uttrykk gjennom
forskjellen i signingsseremoniene i 1958 og 1991. Slik jeg ser det, har det med
identitetsbygging å gjøre, noe som ikke står i motstrid til den nedbygging av
mysticismen i vår kirke - understreket ved at det nå er under halvparten av
55 medlemmene i kirken som lar sine barn døpe. Det er åpenbart stadig flere som i
dag betrakter vievannet over hodet til et ubevisst barn som i overkant mystisk og
kanskje også unødvendig. Til gjengjeld er innslaget av voksendåp stadig mer
omseggripende.

60 Mitt poeng er - i den grad noen i denne salen lurer på hvor jeg vil hen - at troen i
dagens samfunn nå i større grad er uttrykk for et bevisst, opplyst og reflektert
valg, i mindre grad enn refleks av nedarvede forestillinger og sosialt press. En slik
utvikling mener jeg det foreliggende lovutkastet bygger opp under. Slik sett
setter jeg særlig pris på den brede enigheten som loven bygger på her i salen.

Kilde
www.stortinget.no

70 **URI**
<https://www.virksommeord.no/tale/tro-er-uttrykk-for-et-bevisst-valg>

75

80

85

90

95

100

105